

Kommunala vetot 2020–2021

På uppdrag av Svensk Vindenergi

Henrik Westander och Jacob Risberg, 2022-03-18 (uppdaterad)
Westander Klimat och Energi

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
1. Historik avgjorda ansökningar	4
1.1 Helhetsbild	4
1.2 Hur många verk stoppades av vetot?	4
2. Samtliga projekt 2020–2021.....	5
2.1 Metod	5
2.2 Samlad bild – ansökningar	5
2.3 Samlad bild – samtliga aktuella projekt	6
2.4 Samtliga projekt och verk per elområde	10

Sammanfattning

- Westander Klimat och Energi har i en rapport till Energimyndigheten granskat 259 avgjorda ansökningar avseende perioden 2014 till första halvåret 2021. Det var 73 ansökningar (28 procent) och 1 212 verk (25 procent) som ”drabbades” av det kommunala vetot, antingen genom att ansökan avsågs, återkallades eller reducerades avseende antalet verk.
- Om man antar att 63 procent av de 1 212 ansökta verken hade fått slutligt tillstånd (och lett till investeringsbeslut), så har vetot stoppat 15 TWh vindkraft (med dagens teknik). Därutöver har vetot också stoppat projekt i tidig dialog och i samråd.
- Westander Klimat och Energi har nu fått i uppdrag av Svensk Vindenergi att upprätta en statistisk sammanställning av hur det kommunala vetot tillämpats under 2020 och 2021, och utöver tillståndsfasen också inkludera vindkraftsprojekt före samråd och i samrådsfas.
- Sammantaget stoppades 39 projekt och 736 verk av vetot under 2020 och 2021.
 - Under 2020 var det 7 av 17 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 1 före samråd, 1 efter inlett samråd och 15 efter inlämnad ansökan. 41 procent av projekten och 38 procent av verken (68 verk) drabbades av det kommunala vetot.
 - Under 2021 var det 32 av 42 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 6 före samråd, 14 efter inlett samråd och 12 efter inlämnad ansökan. 76 procent av projekten och 78 procent av verken (668 verk) drabbades av det kommunala vetot.
- Kommunerna i södra Sverige (Elområde 3 och 4), där behovet är som störst, stoppade störst andel och fler projekt och verk än kommunerna i norra Sverige (Elområde 1 och 2).
 - I södra Sverige stoppades 30 av 40 projekt, motsvarande 75 procent. I norra Sverige var det 9 av 19 projekt som stoppades, motsvarande 47 procent.
 - I södra Sverige stoppades 551 av 637 verk, motsvarande 86 procent. I norra Sverige var det 185 av 403 verk som stoppades, motsvarande 46 procent.
- Om man antar att 63 procent av de 736 stoppade verken skulle ha fått slutligt tillstånd (och senare realiserats) om det inte vore för vetot, skulle det ha lett till ytterligare 464 verk som skulle kunna producera drygt 9 TWh om året (med dagens teknik).
- Andelen **ansökningar** och ansökta verk som drabbats av vetot har ökat väsentligt under 2020 och ännu mer under 2021 (jämfört med hela perioden, då andelen alltså var 28 procent för ansökningar och 25 procent för verk).
 - Under 2020 tog kommuner ställning till 15 ansökningar, varav 10 tillstyrktes och 5 avstyrktes. 33 procent av ansökningarna och 33 procent av verken avstyrktes av kommunerna.
 - Under 2021 tog kommuner ställning till 22 ansökningar, varav 10 tillstyrktes och 12 avstyrktes. 55 procent av ansökningarna och 49 procent av verken avstyrktes av kommunerna.

1. Historik avgjorda ansökningar

1.1 Helhetsbild

Westander Klimat och Energi har i en tidigare rapport (2020-10-27) till Energimyndigheten granskat hur ofta kommuner tillstyrkt respektive använt sitt kommunala veto vid vindkraftsansökningar.

Sammanställningen, som omfattade perioden 2014 till 30 juni 2020, visade att 24 procent (1 100 verk) av de landbaserade verken inte fått tillstånd på grund av vetot (antingen genom att ansökan avslogs, återkallades eller reducerades avseende antalet verk).

I en ny rapport till Energimyndigheten, som täcker perioden 2014 till 30 juni 2021, framgår att 1 212 av totalt 4 925 ansökta och avgjorda verk (25 procent) inte har fått tillstånd på grund av kommunala vetot. Av 259 ansökningar var det 73 ansökningar (28 procent) som påverkades av vetot antingen genom att ansökan avslogs, återkallades eller reducerades avseende antalet verk.

1.2 Hur många verk stoppades av vetot?

Det går inte att veta hur stor andel av de verk som stoppats av vetot som skulle ha beviljats i den fortsatta tillståndsprocessen. Men det går att göra ett överslag.

Om vi räknar bort de 73 ansökningar som avslogs/återkallades/reducerades på grund av vetot återstår 186 avgjorda ansökningar om 3 483 verk. Av dessa beviljades slutligt 2 195 verk. Det innebär att andelen verk som beviljades ökade från 47 procent när man räknar samtliga ansökningar, till 63 procent när man exkluderar ansökningar som påverkades negativt av det kommunala vetot.

Det betyder också att 764 av de 1 212 stoppade verken skulle ha godkänts om det inte vore för det kommunala vetot, *förutsatt* att andelen slutligt beviljade verk i tillståndsprocessen skulle uppgå till 63 procent också för dessa ansökningar om de inte hade stoppats av vetot.

Om man, baserat på Svensk Vindenergis bedömning, antar att den genomsnittliga årsproduktionen för verk som stoppats och avgjorts 2014 till första halvåret 2021 skulle ha varit 20 GWh, så betyder det att vetot har stoppat 15 TWh vindkraft (med den typ av teknik som är aktuell 2022). Därutöver har vetot också stoppat projekt i tidig dialog och i samråd.

2. Samtliga projekt 2020–2021

2.1 Metod

Kommunerna kan stoppa ett vindkraftsprojekt i tre olika skeden, efter ansökan lämnats in, i det formella avgränsningssamrådet eller i tidig dialog inför samrådet.

Kommunerna tillstyrker ett projekt efter ansökan lämnats in då kommunen ombeds av miljöprövningsdelegationen att yttra sig. (Och även efter denna tidpunkt har kommunerna möjlighet att dra tillbaka ett positivt yttrande, men det har vi inte tagit hänsyn till i denna statistik.)

Westander Klimat och Energi har granskat samtliga *ansökningar* om landbaserad vindkraft där kommunen under 2020 och 2021 har fattat beslut om att tillstyrka eller avstyrka ett vindkraftsprojekt. Notera att granskningen baseras på *tidpunkten för kommunens beslut*, inte tidpunkten för när ärendet avgjordes i tillståndsprocessen. Det betyder att vi också inkluderat vissa kommunala beslut där projekten ännu inte hade slutligt avgjorts.

Vi har också granskat samtliga *samråd*, som har beställts ut via länsstyrelserna.

Vi har slutligen granskat projekt *i tidig dialog* som ännu inte lett till samråd. Vi har i huvudsak utgått från rapporter i medierna och på projektörernas hemsidor. Denna kartläggning är inte fullständig, eftersom projektörer kan ha dragit tillbaka sina projekt efter negativ respons från ledande kommunpolitiker, utan att detta redovisats i media eller av projektörerna. Vi kan också ha missat enstaka projekt som det rapporterats om i medierna under 2020. Vår dagliga granskning har varit mer heltäckande under 2021 än under 2020.

2.2 Samlad bild – ansökningar

Som framgick i förra avsnittet var det under hela perioden (2014-juni 2021) 25 procent av de slutligt avgjorda verken och 28 procent av de avgjorda ansökningarna som (helt eller delvist) stoppades av kommunala vetot. Tidigare faser i tillståndsprocessen var inte inräknade i statistiken.

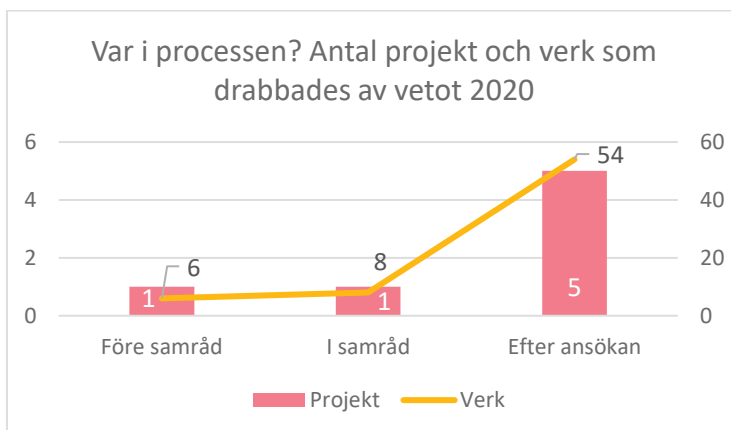
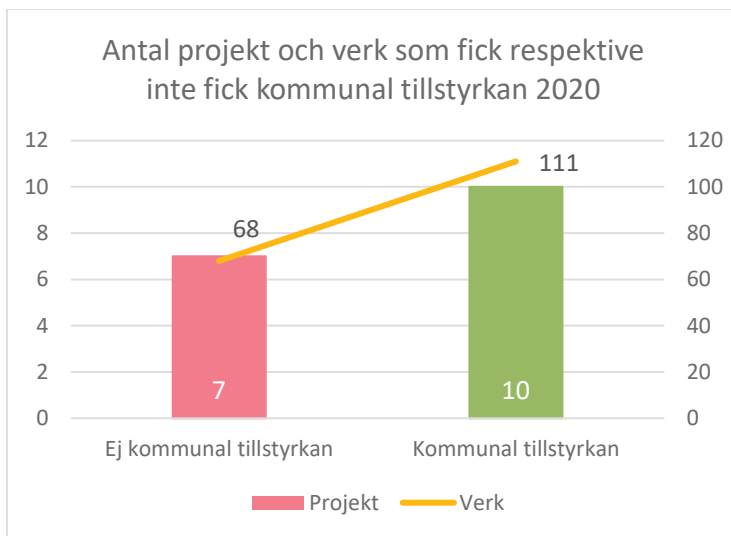
- Under 2020 tog kommuner ställning till 15 ansökningar, varav 10 tillstyrktes och 5 avstyrktes. 33 procent av ansökningarna och 33 procent av verken avstyrktes av kommunerna.
- Under 2021 tog kommuner ställning till 22 ansökningar, varav 10 tillstyrktes och 12 avstyrktes. 55 procent av ansökningarna och 49 procent av verken avstyrktes av kommunerna.

2.3 Samlad bild – samtliga aktuella projekt

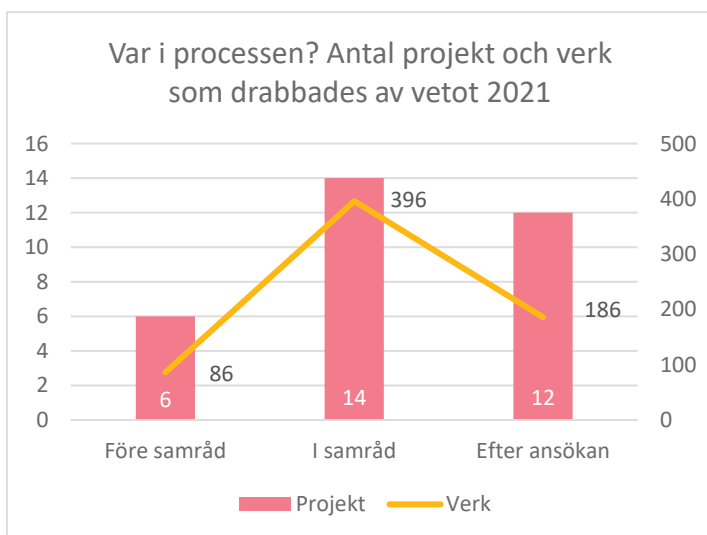
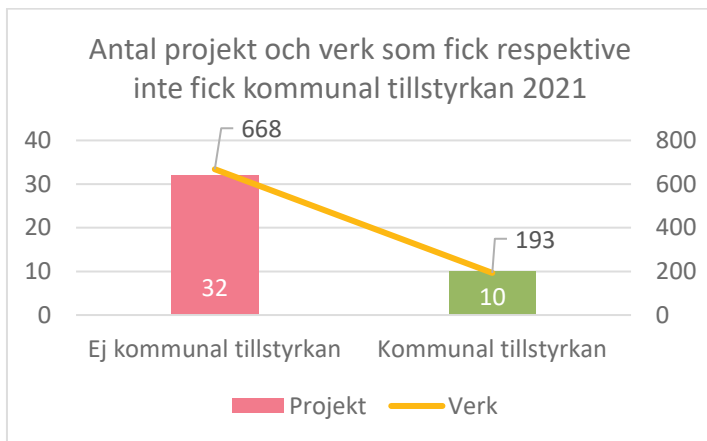
När man, utöver i ansökningar, också inkluderar ”negativa” kommunala ställningstaganden i anslutning till samråd och tidig dialog blir statistiken denna:

- Under 2020 var det 7 av 17 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 1 före samråd, 1 efter inlett samråd och 5 efter inlämnad ansökan. 41 procent av projekten och 38 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.
- Under 2021 var det 32 av 42 aktuella projekt som drabbades av kommunala vetot, varav 6 före samråd, 14 efter inlett samråd och 12 efter inlämnad ansökan. 76 procent av projekten och 78 procent av verken drabbades av det kommunala vetot.

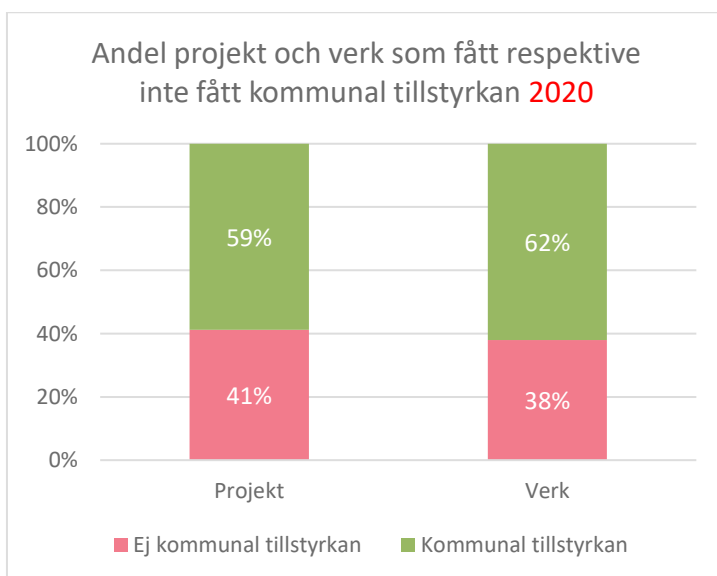
Så här ser det ut när det gäller samtliga aktuella projekt 2020:

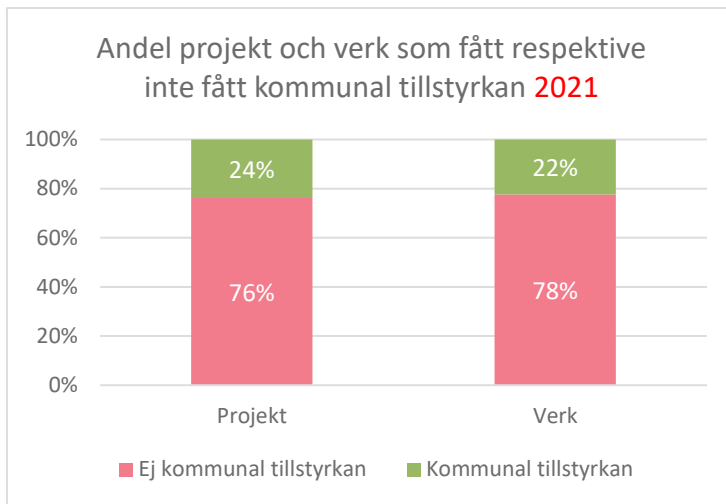
Så här ser det ut när det gäller samtliga aktuella projekt 2021:

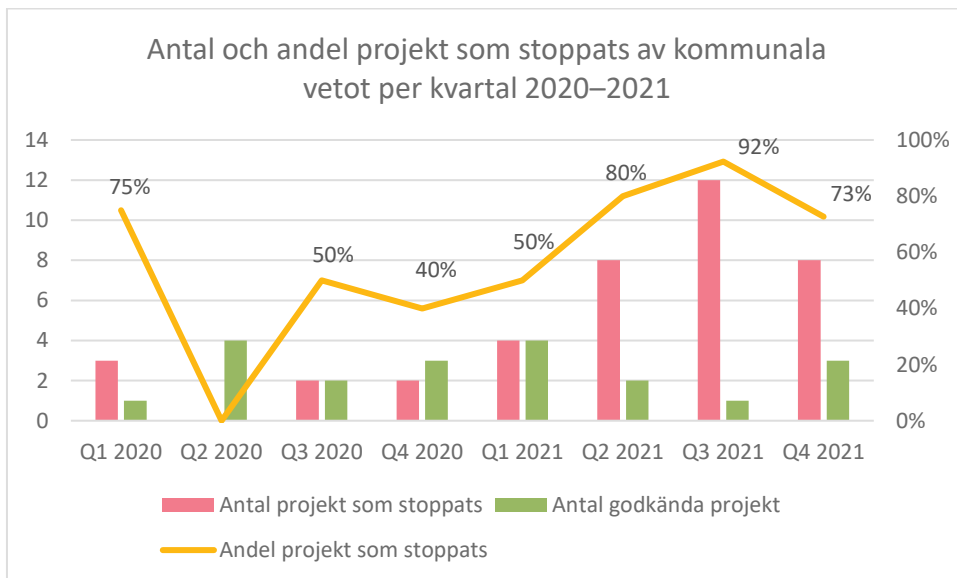
Helhetsbilden 2020:

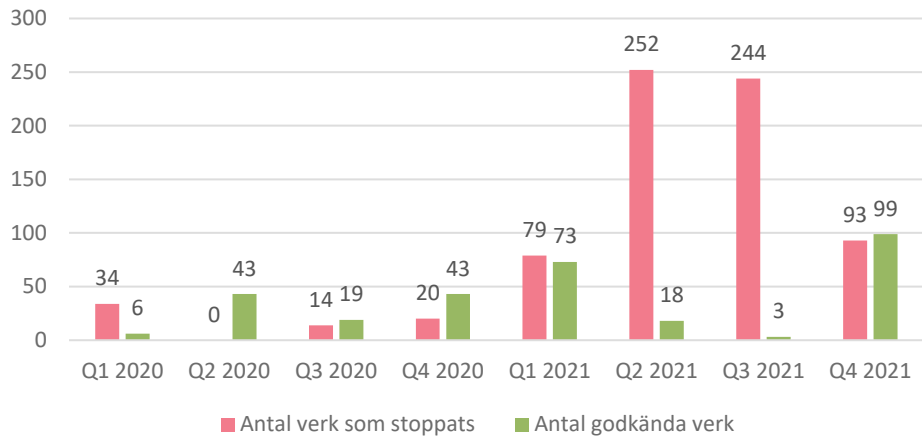
Helhetsbilden 2021:

Om man studerar utvecklingen kvartal för kvartal under 2020 och 2021 så ser man att antalet och andelen projekt och verk som "drabbats" av kommunala vetot har ökat:

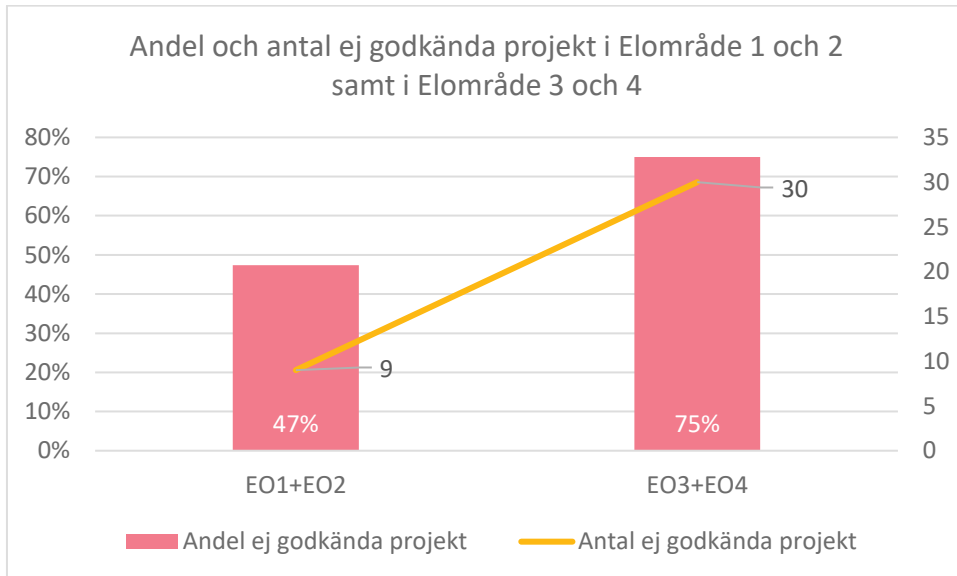

Antal verk som stoppats av kommunala vetot per kvartal
2020–2021

2.4 Samtliga projekt och verk per elområde

Sammantaget stoppades 39 projekt av det kommunala vetot under 2020 och 2021. I södra Sverige, Elområde 3 och 4, stoppades 30 av 40 projekt, motsvarande 75 procent. I norra Sverige, Elområde 1 och 2, var det 9 av 19 projekt som stoppades, motsvarande 47 procent.

Sammantaget stoppades 736 verk av det kommunala vetot under 2020 och 2021. I södra Sverige, Elområde 3 och 4, stoppades 551 av 637 verk, motsvarande 86 procent. I norra Sverige, Elområde 1 och 2, var det 185 av 403 projekterade verk som stoppades, motsvarande 46 procent.

